

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e**

Az ügy száma: Pfv.III.20.761/2018/12. szám
A tanács tagjai: Böszörményiné dr. Kovács Katalin a tanács elnöke
Dr. Tóth Gabriella előadó bíró
Salamonné dr. Piltz Judit bíró
A felperes: felperes
A felperes képviselője:
Dr. Varga Zoltán ügyvéd
Az alperes: alperes
Az alperes képviselője:
Nagy és Trócsányi Ügyvédi Iroda
(ügyintéző: dr. Detvay Lúcia ügyvéd)
A per tárgya: kártérítés
A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:
felperes
A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:
Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.21.142/2017/9.
Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:
Fővárosi Törvényszék 35.P.20.737/2017/10.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az alperesnek 63.500 (hatvanháromezer-ötszáz) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak, külön felhívásra 508.400 (ötszáznyolcezer-négyszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes pénznyerő automatákat adott bérbe a K. Kft. megnevezésű gazdasági társaságnak, mely szerencsejáték-szervezői tevékenységet folytatott. A felperes és a K. Kft. tulajdonosi köre, valamint ügyvezetése a perbeli időszakban megegyezett. Az Országgyűlés 2011. szeptember 29-én elfogadta az államháztartás stabilitását elősegítő egyes adótörvények módosításáról szóló 2011. évi CXXV. törvényt (a továbbiakban: Mód.tv. I.), melynek 27. §-a a korábbi játékhelyenkénti 100.000 forintnyi játékadót 2011. november 1. napjától 500.000

forintra emelte, valamint százalékos mértékű játékadó-fizetési kötelezettséget is előírt, amennyiben egy pénznyerő automata negyedéves tiszta játékbevétele a 900.000 forintot elérte. Az Országgyűlés 2012. október 9-én elfogadta továbbá a szerencsejáték szervezéséről szóló 1991. évi XXXIV. törvény módosításáról szóló 2012. évi CLXV. törvényt (a továbbiakban: Mód.tv. II.), melynek 8. §-a szerint a hatálybalépést megelőzően kiállított játéktérmen engedélyek, valamint a pénznyerő automata üzemeltetésére jogosító engedélyek a Mód.tv. II. hatálybalépését követő napon hatályukat veszítették. A K. Kft. 2011. november 1-jétől egyes pénznyerő automaták után nem fizetett bérleti díjat a felperesnek, a fizetési felszólítás eredménytelen maradt.

- [2] A K. Kft. felszámolással megszűnt. A felszámolási eljárásban a felperes hitelezői igényt nem jelentett be.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [3] A felperes keresetében az alperes 5.083.628 forint kártérítés megfizetésére kötelezését kérte elsődlegesen a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 339. §-a alapján. Az alperes károkozó magatartását a Mód.tv. I. 27. §-án alapuló, játékadó emelésre vonatkozó jogalkotásban jelölte meg, mely sérti az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 34. és 56. cikkeit, az áruk szabad mozgásának és a szolgáltatások szabad áramlásának jogát. Másodlagosan a Ptk. 349. §-ára hivatkozott előadva, hogy államigazgatási jogkörben okozott kárról van szó, azzal, hogy az alperes a jogalkotásról szóló törvényben foglaltakat nem vette figyelembe.
- [4] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte arra hivatkozással, hogy az állam a jogalkotással okozott kárért polgári jogi felelősséggel nem tartozik, jogalkotói tevékenységére közjogi szabályok irányadóak. Magánjogi jogviszony nem jön létre, ez pedig nem is szolgál kártérítési igény alapjául. Az uniós jogra alapított kártérítési igény kapcsán azzal védekezett, annak előfeltétele, hogy uniós jogból fakadó alanyi jogsértés történjen a szerencsejátékra nézve, azonban ez a feltétel jelen ügyben nem áll fenn, mert az Európai Unió tagállamai korlátozástól mentesen jogosultak e tárgyban jogszabályokat alkotni.

Az első- és másodfokú ítélet

- [5] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Indokolása szerint az alperest jogalkotással kapcsolatban kártérítési felelősség a belső jogrendszer alapján nem terheli. A jogalkotásra nem alkalmazhatók a polgári jogi kárfelelősség szabályai, és jogszabály hatálybalépésével esetlegesen bekövetkezett károsodás nem keletkeztet a jogalkotó és a károsult között polgári jogi jogviszonyt. Az uniós jogsértés kapcsán az ún. Berlington-ítéletből kiindulva elsődlegesen azt vizsgálta, hogy a Ptk. 339. §-ában megjelölt tényállási elemek jelen ügyben megállapíthatóak-e. A felperes a K. Kft.-vel állt szerződéses jogviszonyban, a K. Kft.-nek volt kötelessége a bérleti díj megfizetése. Úgy ítélte meg, hogy a bérlő gazdasági helyzetét adott esetben érintő jogalkotás és a bérleti díj meg nem fizetése között nem állapítható meg olyan jellegű ok-okozati összefüggés, mely a jogalkotás jogellenessége esetén megalapozná a kártérítési felelősséget. A K. Kft. gazdasági helyzete a tulajdonosi és ügyvezetői átfedés miatt a felperes előtt ismert volt és az is, hogy a bérleti díjakhoz 2011 novemberétől hozzá fog-e jutni vagy sem. A felperest tehát semmi nem zárta el attól, hogy a szerződéseket akár 2011 októberében megszüntesse, és a pénznyerő automatákat akár Magyarországon, akár más országban bérbe adja, továbbá a bérleti díjakhoz más társaságtól hozzájusson. Abból kiindulva, hogy a kártérítés egyik tényállási eleme nem

valósult meg, az elsőfokú bíróság a további tényállási elemek vizsgálatát mellőzte. A Ptk. 349. §-ára alapított kereset vonatkozásában arra a megállapításra jutott, hogy az alperes jogalkotása nem minősül közhatalom gyakorlása során kifejtett tevékenységnek.

- [6] A felperes fellebbezése nyomán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét annak helyes indokai alapján helybenhagyta. Mindenekelőtt a joghatóság kérdését vizsgálta, és ennek eredményeképpen azt állapította meg, hogy a perbeli jogvitában a magyar bíróság joghatósága fennáll a nemzetközi magánjogról szóló 1979. évi 13. törvényerejű rendelet 56/A. §-ának (1) bekezdése alapján.
- [7] A fellebbezésben a Ptk. 6. §-ára alapított hivatkozást meg nem engedett keresetváltoztatásnak tekintette, és ennek vizsgálatát mellőzte. Az elsőfokú bírósággal egyező álláspontja szerint az alperest a jogalkotással kapcsolatosan kártérítési felelősség a belső jogrendszer alapján nem terheli, ilyen rendelkezést a hatályos jog nem tartalmaz. Az uniós szabályok megsértése tekintetében azonban vizsgálhatónak tartotta a jogalkotás diszfunkcionalitását. A tagállami jogalkotás sértheti a szolgáltatások szabad áramlását, ha a magyar jogalkotó a magyar honosságú szerencsejáték szolgáltatást nyújtó személyekre olyan jogszabályi korlátozást léptet hatályba, ami akadályozza vagy ellehetetleníti más tagállamban honos állampolgárok számára a magyar szolgáltatók által nyújtott szerencsejáték szolgáltatás igénybevételét. Ennek az esetleges jogsértésnek jogkövetkezményeit a nemzeti bíróságnak kell orvosolnia. Ennek alapján az képezheti a bizonyítás irányát, hogy az adóemelés, illetve a tiltás miatt nem tudott a Magyarországon honos jogalany más tagállam állampolgárai részére szolgáltatást nyújtani. Úgy ítélte meg, hogy a perbeli eset a fentiektől eltér, mert nem a Magyarországon honos, szerencsejáték-szervező tevékenységet folytató K. Kft., hanem a számára szerencsejátékgépeket bérbeadó szlovák honosságú gazdasági társaság érvényesített felperesként kártérítési igényt. Ebből kiindulva az elsőfokú bíróság következtetését helyesnek találta abban a vonatkozásban, hogy a Ptk. 339. §-ában előírt és az ún. Brasserie-ügyben is említett közvetlen okozati összefüggés nem állapítható meg.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [8] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, melyben a jogerős ítélet keresetnek megfelelő tartalmú megváltoztatását kérte. Megsértett jogszabályként a Ptk. 349. §-át és az EUMSZ 56. cikkét jelölte meg. Állította, hogy a határon átnyúló szolgáltatásnyújtás szabadsága, a szolgáltatások szabad áramlásának joga sérült, mert a Mód.tv. I. megakadályozta, a Mód.tv. II. pedig megszüntette azt a lehetőséget, hogy a felperes a bérleti szerződés szerinti szolgáltatását a továbbiakban nyújthassa bérbevevő számára. Egyértelműnek tekintette, hogy a felperes szolgáltatása határon átnyúló jelleggel bír, mert egy Szlovákiában honos vállalkozás magyarországi székhelyű vállalkozásnak nyújt bérleti szerződés alapján pénznyerő automaták bérbevételére lehetőséget. Azzal érvelt: a Brasserie-teszt alapján az alperes kártérítési felelősségét meg lehet állapítani, és idézte az adott döntésből, hogy az állam felelős a közösségi jog megsértésével a magánszemélyeknek okozott kárért, mely elv érvényes a közösségi jog tagállam általi bármilyen megsértésére függetlenül attól, hogy az állam melyik szerve felelős a cselekményért vagy a mulasztásért. Álláspontja szerint az az elv, mely szerint a tagállamok kötelesek megtéríteni a közösségi jog nekik betudható megsértésével a magánszemélyeknek okozott károkat, alkalmazandó abban az esetben is, ha a kötelezettségszegés a nemzeti jogalkotónak tudható be.
- [9] Az állam immunitása tekintetében a hatalmi ágak megosztásáról szóló elvből kiindulva azzal érvelt, hogy a törvényhozó hatalom is köteles e tevékenysége során a jog vonatkozó rendelkezéseit betartani, azonban jelen esetben az alperes a jogalkotásról szóló 2010. évi

CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) rendelkezéseit nem tartotta be, ezzel a felperesnek kárt okozott. A hazai bírói gyakorlat és az Európai Unió Bírósága, valamint az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlata közötti eltérést kiemelve arra hivatkozott, hogy ez utóbbi bíróságok nem egy esetben állapították meg az állam jogalkotásban megnyilvánuló károkozását. Az Alkotmánybíróság gyakorlatát ismertetve úgy látta, állami immunitás hiányában az állam jogalkotási tevékenysége is okozhat kárt, így a Ptk. 349. §-a szerinti államigazgatási jogkörben azzal is kárt lehet okozni, ha valamely helyzetre a jogalkotó a szabályozást elmulasztja, vagy a szabályozásra vonatkozó jogszabályokban foglaltaknak nem tesz eleget.

- [10] Elemezte a jogalkotás folyamatát, és kiemelte, hogy az előzetes hatásvizsgálat, valamint a társadalmi egyeztetés fontos szerepet tölt be a végleges jogszabálysöveg-tervezet elkészítésének folyamatában. Az előzetes hatásvizsgálat szerepét kiemelte annak érdekében, hogy olyan jogszabályok megalkotására kerüljön sor, melyet az állampolgárok követni fognak. Fontosnak tartotta még a hatályos jogszabályok folyamatos ellenőrzését is, melyek a jogalkotónak segítenek a megalapozottabb döntéshozatalban. Hiányolta, hogy jelen esetben előzetes hatásvizsgálatra nem került sor.
- [11] A kártérítés mértéke kapcsán arra hivatkozott, hogy a bérleti szerződés hosszú távú volt, 2011-től 2014. évre szólt, mely bevételre a felperes joggal tartott volna igényt és a kártérítési követelését ennek elmaradására alapítja. Az ok-okozati összefüggés fennállását megállapíthatónak látta. A Mód.tv. I. és Mód.tv. II. megalkotása oda vezetett, hogy a bérlő tevékenysége megszűnt, ennek alapján lehetetlenné vált a felperes számára, hogy szolgáltatást nyújtson Magyarországon, azaz bérbe adja a játékautomatákat, ezzel a felperes tevékenysége okafogyottá vált. Az alperes jogalkotói tevékenysége közvetlenül beavatkozott a felperes korábbi tevékenységébe és a szolgáltatás nyújtás lehetőségét megszüntette. Arra hivatkozott, hogy a bérlő fizetési nehézségeit kizárólag a Mód.tv. I. és Mód.tv. II. rendelkezései okozták, mellyel közvetlen okozati összefüggésben állt be a felperes kára, más társaság számára a bérbeadás nem volt lehetséges, mert azok a bérlőhöz hasonló helyzetben voltak a módosító rendelkezések következtében. Vitatta a másodfokú ítélet ezzel kapcsolatos érvelését. Megemlítette továbbá, hogy az adóemelés, illetve tiltás elrendelése kellő felkészülési idő biztosítása nélkül a szolgáltatás nyújtás szabadságát korlátozhatja.
- [12] A felülvizsgálati eljárásban Pfv.8. sorszám alatt felülvizsgálati kérelmének indokait kiegészítő nyilatkozatot terjesztett elő és ahhoz mellékleteket csatolt.
- [13] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte. Arra hivatkozott, hogy a felülvizsgálati kérelemből a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése hiányzik, továbbá az nagyrészt az első- és másodfokú eljárásban előadottakat ismétli meg. Érdemben azt adta elő, hogy a keresetet már amiatt is el kellett volna utasítani, hogy a felperes kárai a saját üzleti döntései miatt következtek be, a kártérítés feltételei fennálltanak vizsgálata fel sem merülhet. Egyetértett az eljárás bíróságok azon megállapításával, hogy a jogalkotó nem vonható polgári jogi kárfelelősségre a jogalkotással okozott kárért, kivéve azt az egy esetet, ha egyedi döntést hoz, ami jelen esetben nem áll fenn. Az Alkotmánybíróság 26/2013. (X. 4.) számú határozata jelen per tárgyát képező kérdésben sem állapított meg alaptörvény-ellenességet, ezért a jogalkotás jogellenessége nem állapítható meg. Álláspontja szerint helytállóan jutott arra a következtetésre a másodfokú bíróság, hogy a Ptk. 349. §-a nem alkalmazható a jogalkotással összefüggésben érvényesített kárigényekre. A PK 42. számú állásfoglalásra hivatkozott, és arra, hogy a jogalkotási tevékenység nem tartozik ebbe a körbe.

[14] Az ok-okozati összefüggés tekintetében a felperes közvetetten állítja kárát, azaz a Brasserie-teszt harmadik eleme nem áll fenn. Az első- és másodfokú bíróság e kérdés vizsgálatát mellőzte, azonban a felperes nem adott elő olyan tényállási elemet, ami alapján arra lehetne következtetni, hogy tevékenysége Szlovákiához vagy más uniós tagállamhoz kötődne. A felperes tulajdonosa és ügyvezetője egy magyar állampolgár, pénznyerő automatáit Magyarországon magyar cégektől szerezte be, azokat egy, a felperes tulajdonosa és ügyvezetése alatt álló gazdasági társaságnak adta bérbe. A felperes szlovákiai székhelye tehát jelen ügyben nem releváns a határon átnyúló jelleg tekintetében. Arra is hivatkozott, hogy a sérelmezett jogszabályok a pénznyerő automata üzemeltetőire vonatkozóan határoztak meg rendelkezéseket, a pénznyerő automata bérbeadási tevékenységet nem tiltották be, arra adófizetési kötelezettséget nem írtak elő, ezért a felperes által megjelölt uniós alanyi jog korlátozását és sérelmét megállapítani nem lehet. A kár összegszerűségével kapcsolatosan előadta, hogy az a felülvizsgálati kérelem, mely szerint a felperes a jogerős ítélet keresetnek megfelelő tartalmú megváltoztatását kéri, azért sem teljesíthető, mert a felperes által állított kár mértékét az alperes az elsőfokú és a másodfokú eljárás során is vitatta, többek között azért, mert a felperes elmaradt haszonként a bérleti díjakból származó bevétellel számol, költségeket pedig nem vesz figyelembe. Az elmaradt haszon is csak legfeljebb 2012. december 31-ig vehető figyelembe, mert ezt követően csak szerveralapú működésre alkalmas, szerver alapú üzemeltetési engedéllyel bíró eszközök lett volna működtethetők, a felperes pedig nem bizonyította, de még csak nem is állította, hogy pénznyerő automatái erre alkalmasak lettek volna.

[15] A Pfv.8. sorszámú felperesi nyilatkozatra Pfv.11. sorszám alatt tett észrevételt, melyben arra hivatkozott, hogy a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének és bizonyítékok csatolásának nincs helye. További nyilatkozatában érvelését azzal egészítette ki, hogy a felperesre a Mód.tv. I. és II. hatálya nem terjedt ki, ezért a felperes károsultnak nem minősülhet, hiszen a jogalkotás csak a jogszabály hatálya alá tartozó személyeknek okozhat kárt.

A Kúria döntése és jogi indokai

[16] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

[17] A felülvizsgálati ellenkérelem alaki okokra alapított hivatkozásával összefüggésben a Kúria rámutat, hogy a felülvizsgálati kérelem jogszabálysértésként tartalmazta az EUMSZ 56. cikkére történő hivatkozást, valamint utalt a Ptk. 349. § -ára is. Ez az 1/2016. (II.15.) PK véleményben írtak figyelembevételével a Pp. 272. § (2) bekezdésében írt feltételeknek eleget tesz, ezért a Kúria a felülvizsgálati kérelmet érdemben bírálta el.

[18] A felülvizsgálati eljárás rendkívüli perorvoslati eljárás, melyre a Pp. XIV. fejezetének szabályai vonatkoznak. A Pp. 272. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati kérelmet a jogerős határozat közlésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani, az (5) bekezdés szerint a felülvizsgálati kérelmet nem lehet megváltoztatni. A Pp. 275. § (1) bekezdése egyértelműen kimondja azt is, hogy a felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak nincsen helye, a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a rendelkezésre álló iratok alapján dönt.

[19] Mindebből következően nincs mód arra, hogy a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél a hatvan napos határidő leteltét követően a felülvizsgálati kérelmét érintő további érveket adjon elő, újabb jogszabálysértésre hivatkozzon, illetve bizonyítékokat nyújtson be. Ezért a felperes Pfv.8. sorszámú előterjesztett nyilatkozata és az ahhoz csatolt mellékletek nem voltak figyelembe vehetők a felülvizsgálati eljárásban.

- [20] A felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálásával kapcsolatban a Kúria az alábbiakat állapította meg. A felperes keresete a Ptk. 339. §-án és a 349. §-án alapult. Kárigényét arra a tényelőadásra alapította, miszerint a felperessel bérleti jogviszonyban álló K. Kft. 2011. november 1-től azért nem fizetett bérleti díjat a felperesnek, mert a Mód.tv. I. és Mód.tv. II. következtében - a játékadó emelésével, illetve a tevékenység tiltásával - a bérlő tevékenysége ellehetetlenült.
- [21] Az ügyben eljáró bíróságok azért utasították el a keresetet, mert a sérelmezett jogalkotás és az állított kár között nincs olyan, a Ptk. 339. §-ában megkívánt közvetlen okozati összefüggés, ami az alperes kártérítési felelősségét megalapozná.
- [22] A felülvizsgálati kérelem az EUMSZ 56. cikkére, azaz a szolgáltatások szabad áramlásának korlátozását tilalmazó rendelkezésére hivatkozással állította a jogerős ítélet jogszabálysértő jellegét. A per adatai alapján egyértelműen megállapítható, hogy az ügyben az uniós jog alkalmazásának feltételei nem állnak fenn. Amint azt a jogerős tényállás is tartalmazza, a felperes ugyan külföldi székhellyel rendelkező gazdasági társaság, azonban a vele bérleti szerződést kötő K. Kft. ügyvezetője és tulajdonosi köre a felperesével a perbeli időszakban megegyezett. A felperes Magyarországon adott bérbe játékautomatákat magyarországi székhelyű bérlőnek, a kereseti tényelőadás pedig sem a szolgáltatást igénybe vevőkre, sem a szolgáltatás nyújtójára nézve nem tartalmaz olyan további adatokat, amiből az a következtetés lenne levonható, hogy a felperes szolgáltatása határon átnyúlónak tekintendő. Önmagában a felperes külföldi székhelye - egyéb tényállási elem hiányában - a szolgáltatásnyújtás határon átnyúló jellegének megállapíthatóságára nem ad alapot, jelen ügyben tehát az EUMSZ 56. cikkének alkalmazása fel sem merülhet.
- [23] A Kúria maradéktalanul egyetért az eljáró bíróságok által a Ptk. 349. §-a vonatkozásában kifejtettekkel. Az alperes felelőssége a jogalkotás diszfunkcionalitásáért a belső jogrendszer alapján nem áll fenn, e jogszabályi rendelkezés a jogalkotó tevékenységére nem alkalmazható.
- [24] A felülvizsgálati kérelem a Ptk. 339. §-ának megsértését nem állította, ezért az eljáró bíróságok ezzel kapcsolatos álláspontja nem volt felülbíráható.

Záró rész

- [25] A Kúria a peresztes felperest a Pp. 270. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes javára a jogi képvisellel összefüggésben felmerült, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és 4/A. § (1) bekezdése alapján meghatározott felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére.
- [26] A tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 50. § (1) bekezdése szerint számított felülvizsgálati eljárási illetéket a felperes köteles megfizetni a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdésében írtak szerint.
- [27] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a felperes kérelme alapján a Pp. 274. § (1) bekezdésének megfelelően tárgyaláson bírálta el.

Budapest, 2019. október 2.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Tóth Gabriella s.k. előadó bíró,
Salamonné dr. Piltz Judit s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

bíróági ügyintéző
HM